

GÜNEŞ

TÜRKİYE AZERBAIJAN ORTAK YAYIN

MART 2025 SAYI 4

TÜRK'ÜN BAYRAMI NEVRUZ-YENİGÜN

Kutlu Olsun

Yayın Sahibi/ Yayımcı

Gunash Guliyeva

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hakan Yılmaz

Genel Editörler

Celal Safaroğlu
Samir Guliyev
Akın Yılmaz

Yayın Kurulu

Zakir Safaroğlu
Buse Yılmaz
Yusuf Kılıç
Fikri Gül

Teknik Editör

Hakan Yılmaz

Dizgi – Tasarım-Çizim

Buse Yılmaz

Yazı Gönderimi ve Editöryel süreç iletişimi

dergigunes@gmail.com
hknyln65@hotmail.com
+90533 310 27 73

Sevgili Okurlarımız!

GÜNEŞ dergisi, kavurucu yaz güneşinin yoğun sıcaklığıyla sizleri selamlıyor. Güneşin ufukları gibi dünyanın dört bir yanına dağılmış Türklere , Türk dünyasına selam olsun!

Güneş Dergisi olarak, Türkiye ve Azerbaycan'ın ortak kültürel mirasını sizlerle paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Bu sayımız da her zamanki gibi Türk Dünyası'nın geniş coğrafyasını ve bu coğrafyanın kültürel zenginliklerini ön plana çıkaran özel bir yayındır. Türkiye ve Azerbaycan'ın kardeşliğini, ortak tarih ve değerlerini sayfalarımıza taşımak, amacımızın merkezindedir.

Bu sayımızda, Türk ve Azerbaycan kültürünün birbirine dokunan noktalarını, edebiyatın ve sanatın evrensel diliyle keşfetme fırsatı bulacaksınız. Her bir sayfa, iki halkın ortak tarihini ve kültürel mirasını yansıtacak şekilde özenle hazırlandı. Edebiyat alanında hem Türk hem de Azerbaycan şairlerinin eserlerine yer vererek, şiirin büyüülü dünyasında bir yolculuğa çıkmanıza olanak tanıyoruz.

Bilim ve sanat köşelerimizde, Türk Dünyası'nın tarihi, kültürel ve sosyal değerlerini irdeleyen yazılara yer verdik. Bu sayede, okurlarımız hem bilgi sahibi olacak hem de kültürel bağlarımızın derinliğini ve çeşitliliğini görebilecekler. Türkiye ve Azerbaycan'ın ortak çalışmalarıyla oluşturduğumuz bu özel sayı, bilimsel ve sanatsal perspektifleri bir araya getirerek, Türk Dünyası'nın zenginliğini gözler önüne seriyor. Ayrıca, dergimizde Türkiye ve Azerbaycan'ın güncel kültürel etkinlikleri, festivalleri, sanatsal başarıları ve toplumsal projelerine dair bölümler de bulunuyor. Bu sayede okurlarımız, hem geçmişten günümüze uzanan kültürel köprüleri hem de modern Türk Dünyası'nın yaratıcı ve dinamik yüzünü keşfedecekler.

Güneş Dergisi olarak, Türkiye-Azerbaycan ortak yayını olmanın sorumluluğu ile kültürel değerleri yaşatmak, Türk Dünyası'nın ortak mirasını korumak ve gelecek nesillere aktarmak için çalışıyoruz. Her sayfada dostluğun, kardeşliğin ve ortak kültürün sıcaklığını hissedeceksiniz. Amacımız, siz değerli okurlarımızın hem keyif alacağı hem de kendini bulacağı bir okuma deneyimi sunmaktır.

Keyifli ve ilham verici okumalar dileriz.

GÜNEŞ YILMAZ

Türk Dünyasını Birleştiren Proje- Zengezur

Türkiye Cümhur Başkanı Recep Tayyip Erdoğan:

‘‘30 yıllık işgalin ardından Karabağın özgürleşmesi ile birlikte bölgemizde zaten yeni bir dönem başlamıştı.8 Ağustos tarihinde Vaşington’da varılan mutabakat, Güney Kafkasya’da kalıcı barışın tesisine giden yolda tarihi bir adım oldu.

...Türkiye olarak her zaman Azerbaycanın yanlarında olacağız!’’...

...‘Zengezur Koridoru’nun açılması ticareti canlandıracak. Zengezur Koridoru sadece Azerbaycan, Ermenistan ve Türkiye’ye değil, bölgedeki diğer ülkelere de fayda sağlayacak.Bu yola jeoekonomik boyutlarıyla bir çözüm yolu olarak bakıyoruz. Dolayısıyla bu koridor, bölgemizin sınır bölgelerini birbirine bağlayacak ve ticareti canlandıracak. Temel gözlemimiz şu: Bu yol bir çatışma kaynağı değil, bir uzlaşma sembolü olsun.Böylece bölge, iş birliğinin öncelikli olduğu gelişen bir yer olma fırsatına kavuşuyor. Bölge ülkeleri olarak bu sorunu uzlaşma yoluyla çözebileceğimize inanıyorum. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Zengezur’a büyük önem veriyor. Boru hattını bir an önce inşa edip hem Azerbaycan hem de bölge için kullanmak istiyor. Bu sorunu birlikte çözeceğimize inanıyorum.’’

Azerbaycan Cümhur Başkanı İlham Aliyev:

“Zengezur birçok ülkeyi birleştirecek.”

Hayırlı olsun!

Foto; https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:President_of_Azerbaijan

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, 8 Ağustos'ta Washington'da, Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında, Stratejik Ortaklık Şartı'nı hazırlamak üzere Stratejik Çalışma Grubu kurulmasına ilişkin Mutabakat Zaptı'nı imzaladı.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, Beyaz Saray'ın sembolik anahtarını Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'e takdim etti.

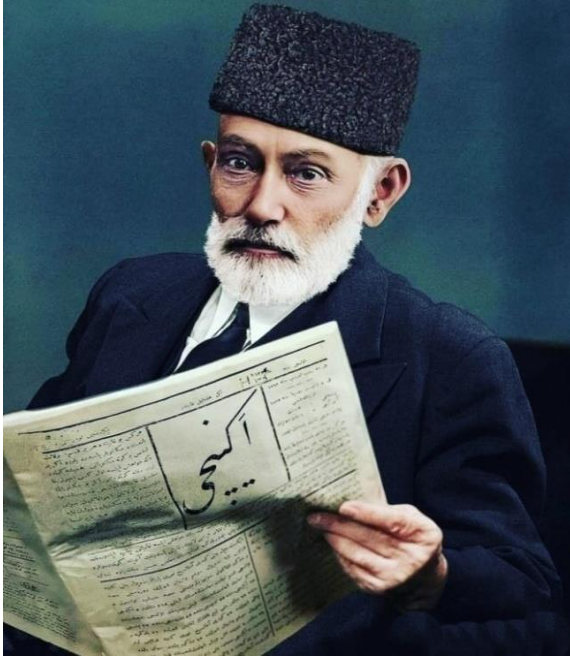

Foto; <https://president.az/en/articles/list/news/>

Azerbaycan Cumhurbaşkanı ile Ermenistan Başbakanı arasında Washington'da düzenlenen görüşmede Ortak Bildiri imzalandı.

“Bölgede ve çevresinde barış, istikrar ve refahın teşviki için, devletlerin egemenliğine, toprak bütünlüğüne ve yargı yetkisine saygı temelinde, iki ülke arasında devlet içi, ikili ve uluslararası ulaşım için iletişim kanallarının açılmasının önemini bir kez daha teyit ettik. Bu çabalar, Ermenistan Cumhuriyeti toprakları üzerinden Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ana bölümü ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasında kesintisiz bağlantı sağlamayı ve Ermenistan Cumhuriyeti için uluslararası ve devlet içi bağlantı açısından karşılıklı faydalar sağlamayı amaçlamaktadır”

Azerbaycan Ulusal Basını 150.yıl

HasanBey Zerdabi¹. İkinci 150. yıl

Basın toplumun aynasıdır. Büyük düşünür Hesen Bey Zerdabi, uzun bir mücadelenin ardından 22 Temmuz 1875'te yayınlanan "Ekinci" gazetesıyla Azerbaycan'da ulusal basının temellerini attı. Eylül 1877'ye kadar sadece 56 sayı çıkmış olmasına rağmen, "Ekinci" gazetesi Azerbaycan ulusal basınında önemli hizmetlerde bulundu. "Ekinci" gazetesi, dönemin birçok aydınını ve aydınını etrafında topladı: Necef Bey Vezirov, Asker Ağa Gorani, Mahammadtağı Alizade Şirvani, Mirza Feteli Ahundov, Seyid Azim Şirvani. "Ekinci" gazetesi öncelikle halkın bilincini etkilemeye, insanları cehaletten kurtarmaya ve insanlarda ulusal kimlik ve ulusal öz bilinç uyandırmaya hizmet etti. İkinci gazetesinin bu ilerici fikirleri Çarlık Rusyası'nı endişelendirmeye başladı ve gazetenin yayımı durduruldu. Azerbaycan tarihindeki ilk basılı yayın organı olan "Ekinci", sonraki yıllarda ulusal basının gelişimi için geniş bir yol açtı. Daha sonra Azerbaycan basınında "Keşkül" (1883), "Ziya" (1884) gibi gazeteler yayımlandı. 1905-1907 yıllarında Azerbaycan'da ulusal siyasi basının oluşum döneminde "Hayat", "Taza Hayat", "Füyuzat", "Şelala", "Açık Söz", "Şargi-rus" vb. gazeteler, dönemin ilerici fikirlerini yansıtmak için hizmet ediyordu. Ayrıca, 7 Nisan 1906'da yayınlanan "Molla Nasreddin" hiciv dergisi, Azerbaycan basınında oldukça önemli bir olaydı.

¹<https://www.google.com/search?q=hesen+bey+zerdabi+->

Derginin editörü Mirza Celil Memmedguluzade'ye göre, "Molla Nasreddin" in temel görevi, halkı cehaletten uyandırmak ve her türlü haksızlığa karşı mücadeleye çağırmaktır. Sovyet döneminde basında ciddi bir sansür uygulanıyordu. döneminde basında ciddi bir sansür uygulanıyordu. Bu alanda ilk adım, Azerbaycan'ın bağımsızlığının yeniden tesis edilmesinden sonra atıldı. Böylece, ülkedeki kitle iletişim araçları üzerindeki sansür, Büyük Lider Haydar Aliyev'in 16 Ağustos 1998 tarihli "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Söz, Düşünce ve Haberleşme Özgürlüğünün Sağlanması İçin Alınacak Tedbirler Hakkında" kararnamesiyle kaldırıldı. 1999 yılında kabul edilen "Kitle İletişim Araçları Hakkında" adlı yeni yasayla basın alanında demokratik ilkeler daha da güçlendirildi.

"2000-2001 Yıllarında Kitle İletişim Araçlarının Maddi ve Teknik Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Önlemler Programı" Mart 2000'de imzalanan Kararname ile onaylandı. 15 Mart 2003 tarihinde Azerbaycan Gazeteciler Birinci Kongresi'nde, medya-toplum ve medya-hükümet

ilişkilerini düzenleyen bir kurum olan Azerbaycan Basın Konseyi kuruldu.

Cumhurbaşkanı İlham Aliyev döneminde basına gösterilen ilgi ve özen daha da artırıldı. 2005 yılında, ulusal basının kuruluşunun 130. yıldönümü dolayısıyla, Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile 140'tan fazla basın çalışanına fahri unvan ve ödüller verildi. "Onurlu Gazeteci" fahri unvanı geri verildi. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in Mart 2009 sonunda imzaladığı kararnameyle, Cumhurbaşkanlığı himayesinde Kitle İletişim Araçlarının Geliştirilmesine Yönelik Devlet Destek Fond'u kuruldu. 2010 yılında "Elektronik Medya" Yasası kabul edildi. 44 günlük savaş boyunca Azerbaycan basını, zafer dolu tarihimizin şanlı sayfalarını yazdı. Basın kuruluşları büyük bir azimle çalışarak halkımıza ve dünyaya en önemli ve doğru bilgileri ulaştırdı. Operasyonel çatışma bölgelerinden canlı yayınlar yapıldı ve tarafsız, resmi olarak doğrulanmış haberler sunuldu. 44 günlük savaşta aynı zamanda Türk medyasının rolünü da hüsusi vurgulamak lazımdır.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Azerbaycan Milli Basınının 150. yıl dönümü münasibetile tüm medya çalışanlarını önemli tarihi gün dolayısıyla tebrik etti.

“Azerbaycan ulusal basını tüm dönemlerde toplumu düşündüren sorunları, çağın ilerici fikirlerini ve yenilikçi düşüncelerini yansıtmış, halkımızın aydınlanmasında, milli ve evrensel değerlerin yaygınlaştırılmasında, Azerbaycan edebi dilinin gelişiminde olağanüstü hizmetler sunmuş, özgürlük ve bağımsızlık gibi halkımızın enyüce arzularının gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur. Dünyada yeni bir medya ortamının oluştuğu karmaşık bir rekabet ortamında faaliyet gösteren ulusal basınımıza özel bir sorumluluk düşmektedir. Dolayısıyla, küresel bilgi alanının hızla dönüştüğü, uluslararası propaganda faaliyetlerinin ülkelerin imajı ve iç yaşamı üzerinde ciddi biretkiye sahip olduğu, yapay zekanın yeteneklerinin genişlediği, hibrit tehditlerin ve "deepfake"lerin yaygınlaştığı modern çağda, medyamız profesyonellik, nesnellik, tarafsızlık, yüksek ulusal bilinç ve vatanseverlik ilkelerine

bağlı kalmalı, ifade ve bilgi özgürlüğünün kötüye kullanılmasını kararlılıkla engellemeli ve Azerbaycan'ın ulusal çıkarlarını her şeyin üstünde tutmalıdır. ...”Bugün, basınımızın bir buçuk asırdır şanlı ve ilerici bir gelişim yolundan geçtiğini gururla söyleyebiliriz. Toprak bütünlüğünü ve egemenliğini tamamen yeniden tesis etmiş olan

Azerbaycan'da ulusal basınımızın bu yıldönümünü kutlaması dikkat çekicidir. Azerbaycan medyası, 44 günlük Vatan Savaşı ve terörle mücadele operasyonu sırasında yaşanan olayların operasyonel olarak ele alınmasını sağlamak için hem cephede hem de cephe gerisinde özveriyle ve ısrarla çalıştı. Ülkemiz ve halkımız için bu tarihi ve kader belirleyici aşamada, Azerbaycan medyası toplumumuzu zamanında ve doğru bir şekilde bilgilendirmede, kitlesel dezenformasyon saldırılarını önlemede önemli bir rol oynadı ve

uluslararası topluma gerçek sesimizi ve duruşumuzu aktarmada yüksek

profesyonellik, gerçek vatanseverlik ve dayanışma gösterdi. Kuşkusuz, bilgi alanında kazandığımız zafer, bu yıl 5. yıl dönümünü kutlayacağımız savaş meydanında kazandığımız şanlı Zaferimizin ayrılmaz bir parçasıdır. Topraklarımızın işgali sırasında ve savaş sonrası dönemde işgalden kurtarılan topraklarda görevlerini yerine getirirken şehit düşen medya temsilcilerimizi derin saygı ve minnetle anıyorum. Cesaretleri ve kahramanlıkları asla unutulmayacaktır.’²

Hasanbey Zerdabi'nin cenaze töreninden bir görünüm³

Ekinci'den yola çıkan Azerbaycan Milli Basını'nın üzerinden 150 yıl geçti. Büyük aydın Hesên Bey Zerdabi, kanında milli gurur, milli coşku ve vatan sevgisi olan her insanın kalbinde sonsuza kadar yaşayacaktır. Hesên Bey Zerdabi, Azerbaycan halkının gururu ve onuru. Halk, vatansever ve gayretli evladını her zaman büyük bir sevgi, saygı ve derin bir şükranla anacaktır.

Güneş Dergisi adına Azerbaycan Milli Basını'nın yaranmasının 150. yıl dönümü münasebetiyle tüm medya temsilcilerini kutluyoruz!

Güneş Yılma

Sakarya Meydan Muharebesi

104 YIL

"Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır. Bu sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaş kanıyla sulanmadıkça vatan terk olunamaz... M. K. Atatürk."

Sakarya Şehitliği Zafer Anıtı ve Müzesi. Ankara Polatlı⁴

Sakarya Meydan Muharebesi, "Türk'ün zafer tarihi" dir. Mustafa Kemal Atatürk'ün başkomutanlığında 22 gün süren yoğun çatışmaların ardından zaferle sonuçlanan Sakarya Meydan Muharebesi sonunda Türk ordusunun zayıfatı; 5713 ölü, 18.480 yaralı, 828 esir ve 14.268 kayıp olmak üzere toplam 39.289'dur.

Sakarya Meydan Muharebesi'nde çok fazla subay kaybı olduğu için bu Muharebeye "Subay Muharebesi" adı da verilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ise bu muharebe için "Sakarya Melhame-i Kübrası" yani kan gölü, kan deryası demiştir.⁵

⁴ <https://fr.tripadvisor.be/LocationPhotoDirect>

⁵ <https://tr.wikipedia.org/wiki/>

Sakarya Meydan Muharebesi Cephesi ⁶

Sakarya Meydan Muharebesi, Türk Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktalarından biri olarak kabul edilir. Bu önemli savaşta, Azerbaycanlı gönüllülerin, Halit Molla ve İpsiz Recep gibi Kuvâ-yi Milliye kahramanlarının katkıları da büyük olmuştur. Sakarya Meydan Muharebesi sırasında, Azerbaycan'dan gelen gönüllüler, Türk ordusuyla birlikte savaşmış ve önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu gönüllüler, Sakarya'nın özellikle Polatlı, Haymana ve Geyve bölgelerinde yoğun çatışmaların yaşandığı alanlarda görev almışlardır. Cephe gerisinde ise lojistik destek, istihbarat ve sağlık hizmetlerinde önemli görevler üstlenmişlerdir. Azerbaycanlı gönüllülerin cephedeki varlığı, sadece askeri açıdan değil, aynı zamanda moral ve psikolojik açıdan da büyük bir öneme sahiptir. Türk askerleri, Azerbaycanlı kardeşlerinin yanlarında olmalarını, ulusal birliğin ve kardeşliğin somut bir göstergesi olarak görmüşlerdir. Bu durum, savaşın ruhunu güçlendirmiş ve cephedeki direnci artırmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, Azerbaycan Türkleriyle olan ilişkilerine büyük önem vermiştir. Sakarya Meydan Muharebesi sırasında Azerbaycan'dan gelen gönüllülerin cephedeki cesaret ve fedakârlıklarını takdir etmiş; bu durum, iki halk arasındaki dostluğun ve iş birliğinin bir simgesi hâline gelmiştir. Atatürk, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını tanımış ve iki ülke arasındaki diplomatik ilişkileri güçlendirmek için çeşitli adımlar atmıştır. Bu bağlamda, Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesine olan destek, Sakarya Cephesi'ndeki Azerbaycan Türklerinin katkılarıyla somutlaşmıştır.

Halit Molla, Sakarya ili, Kaynarca ilçesi, Sıraköy doğumlu bir Kuvâ-yi Milliye komutanıdır. I. Dünya Savaşı'nda Irak Cephesi'nde savaşmış ve esir düşmüştür. Mütareke sonrası Musul'da iken teskere alıp köyüne dönmüştür. İki ay sonra Kandıra İngilizlerin işgaline uğramış, çevredeki Rum ve Ermeniler çeteleşmeye başlamıştır. Halit Molla, çevresindeki gençlerden 500-600 kişilik bir kuvvet oluşturmuştur. 21 Haziran 1921 tarihinde Adapazarı'na girerek şehri düşman işgalinden kurtarmıştır. Şehre ilk girenlerden olan Halit Molla, Serdivan'a kadar olan bölgeyi kontrol altına alarak halkın güvende olduğunu duyurmuştur. Bu başarılarından sonra köyüne döndüyse de Mürettep Kolordu Kumandanı Kazım (Özalp) Bey'den aldığı emir üzerine dört yüz mevcudu ile Mekece'ye giderek kolordu emrine girmiştir. İpsiz Recep, Kuvâ-yi Milliye güçleri arasında önemli bir yere sahip olan bir komutandır. İngilizlerin desteğiyle Yunanlıların Batı Anadolu'yu işgale kalkışması üzerine

⁶<https://mevzuattakip.com.tr/haber/>

<https://www.sabah.com.tr/fotoha>

İpsiz Recep, Kuvâ-yi Milliye güçleri arasında önemli bir yere sahip olan bir komutandır. İngilizlerin desteğiyle Yunanlıların Batı Anadolu'yu işgale kalkışması üzerine Şile'ye, oradan da Kefken Adası'na geçmiştir. Bunu haber alan birçok genç, Rize ve İstanbul'dan gelerek İpsiz Recep'e katılmıştır. Zaman zaman sayıları 600-700 ve nihayet 1800'e kadar çıkan gönüllülerle Kuvâ-yi Milliye adına hareket etmeye ve düzenli orduyla birlikte savaşa katılmaya başlamışlardır. Adapazarı ve civarında Rum ve Ermeni çetelerine karşı "Çeteyle Çete savaşı" yaklaşımıyla mücadele vermiştir. Recep'e Sakarya Savaşı'nda, bölgesinde Yunanlıların Sakarya'nın doğu kıyısına geçmesini engelleme görevi verilmiş ve bunu başarmıştır. Sakarya Meydan Muharebesi, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin simgesi olmuştur. Bu mücadelede Azerbaycanlı gönüllüler, Halit Molla ve İpsiz Recep gibi kahramanların katkıları, Türk milletinin ulusal birliğinin ve kardeşliğinin somut örnekleridir. Azerbaycanlı gönüllülerin cephedeki kahramanlıkları, Atatürk ile olan ilişkileri ve bölgedeki Ermeni tehditlerine karşı verdikleri mücadele, iki halk arasındaki kardeşliğin ve iş birliğinin pekişmesine katkı sağlamıştır. 25 Mart tarihinden, 21 Haziran'a kadar 3 ay süren işgalden kurtuluşu için Sakarya'da 21 Haziran Kurtuluş Günü olarak kutlanmaktadır. Bugün, Sakarya il sınırlarında bulunan şehitlikler ve anıtlar, bu kahramanların anılarını yaşatmakta; her yıl düzenlenen anma törenleri iki halk arasındaki dostluğu ve iş birliğini simgelemektedir. Bu tarihî bağ, Türk milletinin ve Azerbaycan halkının ortak geçmişinin ve geleceğinin bir teminatıdır.

CTHaber. (2021). Sakarya Meydan Muharebesi: Büyük Bir Zaferin Hikayesi.

<https://www.cthaber.com/haber/15791736/sakar>

Wikipedia. Halit Molla. https://tr.wikipedia.org/wiki/Halit_Molla

Kocaeli Ansiklopedisi. Halit Molla. <https://kocaeliansiklopedisi.com/Default/MaddeDetay/576>

Ferizli Belediyesi. Halit Molla. <https://www.ferizli.bel.tr/Icerik.aspx?icerikId=1393>

Rizeli Ünlüler. İpsiz Recep. <https://www.rizeliunluler.com/rizeliler/ipsiz-recep-1975.html>

Kuzey Mavi. İpsiz Recep. <https://kuzeymavi.com/ipsiz-recep>

Elmas Yıldırım

1907- 1952

Türk Kurtuluş Savaşı, yalnızca askeri bir mücadele değil; aynı zamanda bir kültür, sanat ve edebiyat mücadelesi olarak da tarihteki yerini almıştır. Bu dönemde hem Anadolu’da hem de Türk dünyasının farklı coğrafyalarında şairler, kalemleriyle mücadelenin manevi cephesini güçlendirmiştir. Azerbaycan edebiyatının önemli temsilcilerinden Elmas Yıldırım ile Türk edebiyatının öncü isimlerinden Nâzım Hikmet, farklı coğrafyalarda yaşamış olmalarına rağmen Kurtuluş Savaşı’nı ve Türk milletinin bağımsızlık mücadelesini eserlerinde işlemiş iki güçlü şairdir. Elmas Yıldırım’ın edebi kişiliği, ‘Qara Dəstan’ adlı eseri üzerinden incelenirken; Nâzım Hikmet’in ‘Kuvâyi Milliye Destanı’ ile karşılaştırmalı analiz yapılabiriz. Elmas Yıldırım ¹(1907–1952), Azerbaycan’ın bağımsızlık mücadelesini, gurbet acısını ve Türk dünyasının birliğine olan inancını şiirlerinde dile getiren önemli bir şairdir. Siyasi baskılar nedeniyle Sovyetler Birliği’nden Türkiye’ye göç eden Yıldırım, eserlerinde hem sürgün hayatının hüznünü hem de millete duyduğu derin sevgiyi işlemiştir. ‘Qara Dəstan’ adlı şiirinde, Türk milletinin esarete karşı direnişini, vatan sevgisini ve milli kimliğin önemini destansı bir dille anlatır.

‘Qara Dəstan’da kullanılan imgeler, halk edebiyatı unsurlarını modern şiir diliyle harmanlar. Özellikle ‘Torpaq’, ‘Vatan’ ve ‘Özgürlük’ temaları şiirin ana eksenini oluşturur. Şair, eseri boyunca Anadolu’daki Kurtuluş Savaşı ruhunu Azerbaycan halkının duygularıyla birleştirmektedir.

¹Elmas Yıldırım foto <https://www.kardeskalemler.com>

KARA DESTAN

Kimse bilməz Tanrıdağın
yaşını,
Duman almış Altayların
başını,
Uçurmuşdur başdan dövlət
quşunu,
Sətvətinə yüz çevirmiş
zaman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Dörd bir yana dağılmış
Türk soyları,
Sönmüş ocaq, köçüb
getmiş boyları,
Dərdli-dərdli axar bozqır
çayları,
Saxlar içdən gizli ümid,
güman hey...
Qoca Türkün düşdüyü gün
yaman hey...
Ağ alına qara yazı
yazılmış,
Yaylalarda düyün-dərnək
pozulmuş,
Gəlinlərin gur saçları
çözülmüş,
Yada qalmış, dilər eldən
aman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Dağdan-dağa çarpıb getmiş
doğanlar,
Qayalarda iz buraxmış al
qanlar,
Ordulara buyruq verməz
elxanlar
Nərdə qalmış Sədlər yıxan
fərman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Xarab olmuş Buxarası,
Başkəndi,
Matəm tutmuş
Səmərqəndi, Daşkəndi,

Kəndi söylər, tökər gözdən
yaş kəndi
Nə ozan var, nə yazan, nə
şaman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Qazan, Başqurd batmış,
Qırım sürülmüş,
Mənim çəkik gözlü yarım
süzülmüş,
Qonum-qonşum, bütün
varım sürülmüş,
Bulunurmu Sibiryada iman
hey?
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Türk elləri bir-birinə
yadlanır,
Qazax, qırğız, türkmən,
özbək adlanır,
Azəri Türk yanar, içdən
odlanır,
Ana yurdun içdən halı
duman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Orqun çağlar, yatmış ellər
ayılmaz,
Tarım çayı doğru yola
qoyulmaz,
Hey səslənir Amu-Dərya,
duyulmaz,
Sır-Dəryada qalmamışdır
dərman hey...
Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...
Xəzər coşar, xəbər salar
Kürünə,
Axıb gedər Kür sürünə-
sürünə,
İdil ağlar, Altın Ordu
yədinə,
Aral kəndi varlığında
peşman hey...

Qoca Türkün düşdüyü dərd
yaman hey...

Azərbaycan dərd içində
doğulmuş,

Sevənləri diyar-diyar
qovulmuş,

Ağla, şair, ağla, yurdun
dağılmış,

Nərdə qopuz, nərdə qırıq
kaman hey?..

Nərdə böyük Vətən - nərdə
Turan hey!¹

Elmas Yıldırım

¹ Yıldırım, E. (1930). *Qara Dəstan*

Nazım Hikmet

1902- 1963

Nâzım Hikmet¹(1902–1963), modern Türk şiirinin en etkili isimlerinden biridir. Toplumsal gerçekçi bir bakış açısına sahip olan şair, Kurtuluş Savaşı’nı ‘Kuvâyi Milliye Destanı’ adlı eserinde epik bir dille işlemiştir. Bu destan, Anadolu halkının işgale karşı verdiği mücadeleyi, bireysel kahramanlardan çok kolektif bir direniş olarak ele alır. Nâzım’ın kullandığı serbest ölçü ve ritim, şiire dinamik ve vurucu bir ton kazandırır. Nâzım Hikmet, Kurtuluş Savaşı’nı yalnızca askeri bir mücadele olarak değil, aynı zamanda halkın uyanışı ve devrimci bir dönüşüm olarak yorumlar. Onun eserlerinde Anadolu’nun yoksul köylüleri, işçileri ve kadınları da destanın asli kahramanlarıdır. Elmas Yıldırım ve Nâzım Hikmet, farklı coğrafyalarda yetişmiş, farklı siyasi ve kültürel ortamların etkisi altında eser vermiş iki şairdir. Elmas Yıldırım, ‘Qara Dəstan’da bireysel bir lirizmin ve gurbet psikolojisinin etkisini taşıırken; Nâzım Hikmet, ‘Kuvâyi Milliye Destanı’nda kolektif bir mücadelenin epik boyutunu öne çıkarır. Her iki şair de halkın gücüne inanır, ancak Yıldırım’ın şiirinde vatan özlemi ve milli kimlik vurgusu daha belirgindir. Elmas Yıldırım, Kurtuluş Savaşı’nı Türk dünyasının ortak davası olarak görürken; Nâzım Hikmet, savaşı sınıfsal ve toplumsal boyutlarıyla ele alır. Bu farklı perspektifler, iki şairin ideolojik duruşlarını ve sanatsal tercihlerini yansıtır. Bu sayıda hakkında bahs ettiğimiz şairler Elmas Yıldırım ve Nâzım Hikmet, Türk Kurtuluş Savaşı’nı farklı açılardan ele alsalar da, eserlerinde ortak bir idealde buluşurlar: özgür ve bağımsız bir vatan. Yıldırım’ın ‘Qara Dəstan’ı, Türk dünyasının sınır tanımayan milli duygularını dile getirirken; Nâzım’ın ‘Kuvâyi Milliye Destanı’ halkın kolektif gücünü ve devrimci potansiyelini ön plana çıkarır. Bu iki eser, savaşın yalnızca cephede değil, edebiyatın sayfalarında da sürdüğünün kanıtıdır.¹

¹ Foto: Nazım Hikmet Foto: <http://www.biyografya.com/>

¹Yazı için bu kaynaklardan istifade edilmiştir.

Hikmet, N. (1965). *Kuvâyi Milliye Destanı*. İstanbul: Yön Yayınları.

Hasanov, R. (2010). *Elmas Yıldırım’ın Şiirlerinde Milliyetçilik*. Bakü Üniversitesi Yayınları.

Yalçın, M. (1999). *Nâzım Hikmet ve Toplumsal Gerçekçilik*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

KUVA'Yİ MİLLİYE Destanı

Fevkalâde ürünlerinin dünyaya
geldiğime,
yaşadığını, aydınlığını, kavgasını ve
geçimini seviyorum.
Kutrunun değerlerini santimine kadar
satırlar halinde,
ve meçhülüm değilken, yanındaki
oyuncaklığı,
Dünya inanılmayacak kadar büyüğü
benim için.
Dünyayı dolaşmak,
yemediğim balıkları, yemişleri,
yıldızları gör
keşke...
Hâlbuki ben
Yalnız yazılarda ve resimlerde yaptığım
Avrupa seyahatlerimi.
Bütün ömrümce,
mavi pulu Asya'da damgalanmış
bir tek mektup bile alamadım. ,
Ben ve bizim mahalle bakkalı
Amerika'da ikimiz de kuvvetle
meçhulüz.
Buna rağmen
benim kuvvetim
bu büyük dünyada yalnız
kalmayacağımdır.
Dünya ve insanların yüreğinde sır,
ilmimde muamma değildirler.
Ben
kurtarıp kellesini nida ve sual
işaretlerinden,
açık ve endişesiz
girdim safıma.
Ve dışında bu safın
toprak ve sen
bana kâfi gelmiyorsunuz.

Hâlbuki sen harikulade güzelsin,
toprak sıcak ve güzeldir.
Toprak
sıcak
ve güzeldir.
Ve hücrelerin en güzel yerlerinden biri
memleketimdir benim.
Memleketim.
Memleketimi seviyorum.
Çınarlarında kolan vurdum,
hapishanelerde yattım.
Hiçbir şey dindirmez iç sıkıntımı,
memleketimin şarkıları ve tütününü kadar.
Memleketim
Bedreddin, Sinan, Yunus Emre ve otuz
Ağustos,
kurşun kubbeler, fabrika bacaları
benim o kendinden bile gizleyerek
sarkık ıyıkları altından gülen halkımın
eseridir.
Memleketim.
Memleketim ne kadar geniş,
dolaşmakla bitmez tükenmez gibi insana
geliyor.
Edirne, İzmir, Ulukışla, Maraş, Trabzon,
Erzurum.
Erzurum yaylasını yalnız türkülerinden
tanıyorum
ve cenuba
pamuk işleyenlere çalışmak için
Toroslardan bir kere olsun geçemedim
diye
utanıyorum
Memleketim
geliştirici, tren, Ford arabaları, hasta
eşekler,
kavak

söğüt
ve kırmızı toprak.
Memleketim
sen dünyanın en güzel,
En haklı kavgalarından birini yapansın.
Ve ben o kavgayı
ve ben seni sevenim.
Gün geliyor
dağılıp pâre pâre cildim
silinse be-tekmil yarimin hayalinden
çakır gözlern nâm ü nişanı,
asırlar ezberlemeyi öğrenip
devredecektir
senin o şiddetli kavganı yapan insanlara
İstanbul cezaevi revirinde yazdığım
destanı.
Ben
mukaddes bir hiddet içinde
kavramlarım diken
arşınlayıp betonu,

demiri dövüp yumruklarımla
on beş kere yirmi dört zaman artışı ki
onu,
buna telin dışında anam
ve yüzü güneşli bir yazla birlikte olan
karımla
telin içinde Kemal Tahir
görmektedir.
Yirminci asırdayız.
Başlar önde, gözler alabildiğine açık.
Yanan şehirlerin kızılıtsı,
çiğnenmiş ekinler
ve bitmez tükenmez ayak sesleri:
gidiliyor.
Ve katlediliyor...
kadınlar ve çocuklar
ağaçlardan ve danalardan
daha rahat... (BİR HİSSE)

Nazım Hikmet

SAKARYA

Güneş Dergisi'nin bu sayısında sizinle birlikte Türkiye'nin en güzel şehirlerinden biri olan Sakarya'ya seyahat edeceğiz.

Foto;<https://onedio.com/haber/sakarya-nerede-hangi->

Sakarya İstanbul, Bursa, Kocaeli ve Balıkesir'in ardından Marmara Bölgesi'nin en büyük beşinci ilidir. İl ismini topraklarından geçen Sakarya Nehri'nden almıştır. 2025 yılı itibarıyla Sakarya nüfusu 1.110.735 olarak tespit edilmiştir. Sakaryada 16

ilçe ve belediyelerde toplam 672 mahalle var. **Sakarya esrarengiz doğası , yeşil tabiatı, yüce dağları ile muhteşem bir görüntü yaratıyor. Burda Bolu dağlarının devamı olarak Marmara denizine kadar uzanan Samanlı Dağları, Çam dağı yerleşir. Keremali Dağı: 1543 m ile ilin en yüksek dağıdır.**

Sakarya'da Doğa Gezisi

Kaynağını Eskişehir topraklarından alan Sakarya Nehrin'in uzunluğu 824 km'dir.

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Sakarya>

Acarlar Longozu

Sapanca Gölü

Sakarya merkezin 4 km doğusundan geçen nehir Karadeniz'e dökülür. Sakarya' da Dinsiz Çayı, Mudurnu Çayı, Melen Çayları; Sapanca Gölü: Acarlar Longozu: Taşkısığı Gölü

Maden Deresi Şelalesi

Sakarya ilinin merkezi Adapazarı'dır. Sakarya bir spor şehridir. Adapazarı 2021 yılında Danimarka'da aldığı ödül ile bisiklet şehri ünvanı kazanmıştır.

Sakarya Atatürk Stadyumu

Sakarya bir spor şehridir. Sakarya'da 153'ü spor kulübü, 8 gençlik kulübü, 5 okul kulübü, 10 ihtisas spor kulübü olmak üzere toplam 176 spor kulübü yer alır. İl kürek, kano ve su altı hokeyinde millî takıma sporcu vermektedir. İlde 1 stadyum, 106 semt futbol sahası, 14 çim zeminli stat, 13 spor salonu, 5 bireysel çalışma spor salonu, 2 kamp eğitim merkezi olmak üzere 146 spor tesisi yer alır. Olimpik yüzme havuzu ve 5 bin kişilik yeni bir kapalı spor salonu açılmıştır. Sakaryaspor; ilin futboldaki temsilcisidir. 1965 yılında Türkiye 2. futbol liginin kurulmasıyla Adapazarı'nda bulunan İdman Yurdu, Ada Gençlik, Gençler Birliği, Güneşspor kulüpleri birleşerek kurulmuştur.

Foto: <https://tr.wikipedia.org/wiki/>

Sakarya'da Spor

Sakarya'da gençlerin ve sporcuların daha modern tesislerde spor yapabilmesi amacıyla önemli adımlar atılmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı öncülüğünde, Sakarya'da bu sahada en son atılan başarılı adımlardan biri de spora yatırılan yatırımlardır. Böyle önemli projelerden biri Sakaryada Spor Toto Teşkilat Başkanlığı'nın desteyle hayata geçirilecek yatırımlardır.

Spor Toto Teşkilat Başkanı Dr. Mehmet Ata Öztürk, Sakarya Milletvekili Sayın Ali İnci ve Sakarya Gençlik ve Spor İl Müdürü Cemil Boz'un imzaladıkları protokol töreninde Sakarya'nın çeşitli ilçelerinde yeni spor salonlarının inşa edilmesi ve mevcut tesislerin modernize edilmesi planlanıyor.

Sakarya'da sporun altyapısına yapılan bu yatırımlar geleceğimiz olan gençlerin, spora olan istek ve merakını daha da ilhamlandıracaktır. Başarılar dileriz!.

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

Sakarya'da 889 okul, 6.456 derslik, 9.242 öğretmen ile 181.301 öğrenciye hizmet verilmektedir. Sakarya Üniversitesi 1992 yılında kurulmuştur, ilin ilk yükseköğretim kurumudur. 13 fakülte, 4 enstitü, 4 yüksekokul, 14 meslek yüksekokulu ve Devlet Konservatuarı yer alır. Yaklaşık 3 bin 500 uluslararası öğrenci burada eğitim alıyor.

<https://www.google.com/>
<https://medyabar.com/haber/20>

Sakarya'da çok sayıda tarihi yapılar ve binalar restore edilerek daha güçlü ve modern hale getiriliyor.

Sakarya Halk Kütüphanesi

Sakarya Yeni Şehir Kütübhane Projesi

Foto; <https://www.sakarya.bel.tr/1>

Sakarya Müzesi; Atatürk'ün Adapazarı ziyaretinde konakladığı ev.

Sakarya’da yerleşen müzeler; Sakarya Müzesi: Sakarya merkezde, tren garı karşısında yer alır. 1910-1915 yılları arasında üç katlı olarak yapılmış olan binada Başkomutan Mustafa Kemal Paşa ile annesi Zübeyde Hanım 1922 yılında 3 gün konaklamışlardır. 1993 yılında ziyarete açılan müzede, tarih öncesi çağlar, Roma, Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi eserleri sergilenmektedir. **Deprem Kültür Müzesi:** 2004 yılında Sakarya merkezde hizmete girmiştir. 450 m² alana sahip müzede; 1967 ve 1999 depremlerine ait, deprem öncesi ve sonrası fotoğraflar depremle ilgili eşyalar sergilenmektedir. **Ali Fuat Paşa Kuvayı Milliye Müzesi:** Kurtuluş Savaşı komutanlarından Ali Fuat Cebesoy'un adını taşımaktadır. Adapazarı Ticaret Müzesi: Adapazarı ilçesinde bulunur. 21 Haziran 2024'te müze olarak ziyarete açılmıştır.

Deprem Kültür Müzesi, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'nin acı hatıralarını yansıtıyor.

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Sakarya>

Fotolar <https://www.trthaber.com/haber/turkiy>

Sakarya Orman Parkı

Sakarya Orman Parkı <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sakarya>

Sakarya'da bolca yeşillik, orman, geniş park alanları ve çocuk eğlence merkezleri bulabilirsiniz. Bu tür doğal ve temiz park alanlarının varlığı, insanların doğayla yakın temasını huzurunu ve refahını olumlu yönde etkiler. Ne yazık ki, Sakarya ormanlarında da yangınlar çıkıyor. Bu yangınlar çoğunlukla Ege, Akdeniz ve Marmara

bölgelerinde görülüyor. Bu bölgelerde, özellikle bahar mevsiminde, sıcaklık, yağmurdan kaynaklanan nem ve rüzgar gibi iklim koşullarına bağlı olarak yangınlar çıkmaktadır. Bu orman yangınları genellikle dikkatsizlikten de kaynaklanıyor. Sakarya'daki son büyük yangın nedeniyle Sakarya'nın afet bölgesi ilan edildiğini de belirtmek gerekir.

Millet Bahçesi. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/>

Poyrazlar Gölü Tabiat Parkı

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiy>

Millet Bahçesi

